

STAPPENPLAN ANTIPESTBELEID

Op onze school vinden we het belangrijk dat iedereen met "goesting" onze school binnenstapt. Pesten pakken we samen aan, maar liever nog: we streven ernaar dat het niet zover komt.

1. VOORKOMEN IS BETER DAN GENEZEN (PREVENTIE)

Wij werken elke dag aan een positieve sfeer op school, zodat pesten minder kans krijgt. In dit preventieve luik vinden we het belangrijk dat alle partners dezelfde koers varen. Daarom hechten we veel belang aan samenwerking met leerlingen, leerkrachten, ouders en externe partners, zoals de opvang en het CLB.

In de klas en op school:

Positieve bril: We kijken naar wat al goed gaat en stimuleren een fijne omgang met elkaar. (Uit de visie)

De 3 V's: Tijdens gesprekken in onze klasgroepen (KS) en nestgroepen (LS) is er extra aandacht voor veiligheid, vertrouwen en verbinding. In de nestgroepen (LS) hechten we belang aan de wekelijkse check-in en check-out momenten.

Sociale vaardigheden: We leren in de les hoe we op een goede manier met elkaar omgaan. Effectief communiceren, gevoelens verwoorden, ... zijn hier enkele voorbeelden van. De leidraad hiervoor is de methode 'Onze klas, ons team'.

Nieuwe vrienden: Door vanaf de KS klasdoorbrekend te werken (tussendeur) en vanaf de LS jaarlijks klasgroepen te mixen, leer je iedereen kennen en leer je nieuwe vriendschappen opbouwen.

Klasafspraken: Het werken rond 6 vaste schoolafspraken en routines zorgen voor rust en structuur.

De uitpraatstraat: Door te leren omgaan met conflicten met behulp van de uitpraatstraat leren onze kinderen om zelf tot een oplossing te komen.

Op de speelplaats:

- **Speelzones:** Duidelijke plekken voor verschillende activiteiten (rustig spel vs. lopen). Zo vermijden we conflicten door in elkaars te lopen.
- **Spelmateriaal:** Er is altijd iets leuks te doen, wat verveling en ruzie voorkomt.
- **Zichtbaarheid:** Onze toezichters in fluohesjes zijn altijd aanspreekbaar.
- **Speelplaatsafspraken:** Het werken rond 5 vaste speelplaatsafspraken en routines zorgen voor rust en structuur. Deze afspraken hangen duidelijk op en worden vaak herhaald in de klassen.

2. TOCH EEN PROBLEEM? LAAT HET ONS WETEN! (MELDEN)

Voelt een kind zich niet fijn? Dan luisteren wij.

Een melding maken kan op verschillende manieren:

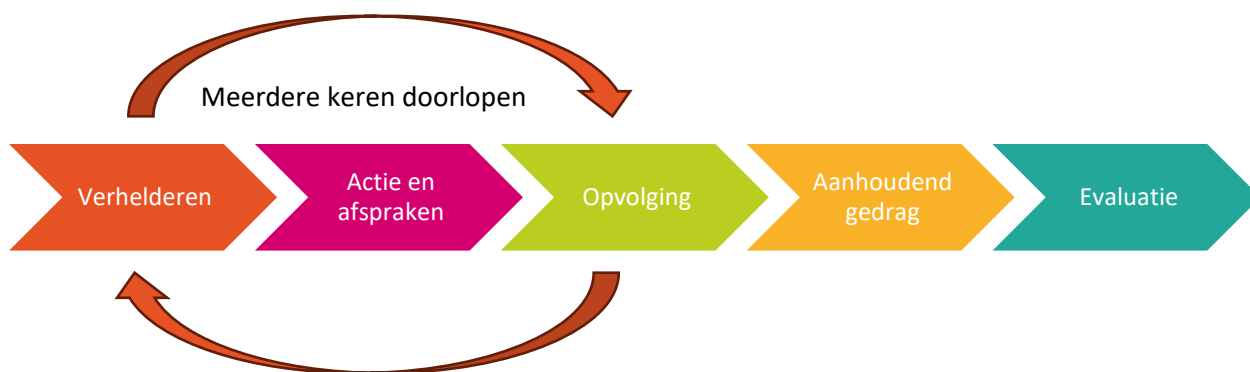
- **Kinderen:** Stap naar je eigen leerkracht of een toezichter.
- **Ouders:** Je kan bellen of mailen naar de school.

- **Digitaal** voor ouder of kind: Gebruik de [Antipestknop](#) op onze website voor een snelle, korte melding.

Belangrijk: Elke melding nemen we serieus. De klasleerkracht en de zorgcoördinator worden direct op de hoogte gebracht.

3. ONS 5-STAPPENPLAN BIJ VERMOEDEN VAN PESTEN

Bij het vermoeden van pesten volgen we altijd deze stappen:

		Stappen	Wie
INZETTEN OP HERSTEL	1	Verhelderen: We gaan in gesprek met de betrokkenen en luisteren naar elkaar. Is er sprake van een conflict, plagen of echt pesten ? We brengen de situatie in kaart en verzamelen de feiten.	Leerkracht of zorgcoördinator
	2	Actie en afspraken: Uit stap 1 hebben we bepaald of we het conflict of pestprobleem aanpakken op een confronterende of niet confronterende manier . We maken concrete afspraken. In de klas bespreken soms we hoe de groep hierbij kan helpen.	Leerkracht of zorgcoördinator Klasgroep mogelijks De ouders worden geïnformeerd indien nodig.
	3	Opvolging: We houden een oogje in het zeil. Worden de afspraken nagekomen? Zijn er extra gesprekken nodig?	Leerkracht en zorgcoördinator + klasgroep + leerkrachtenteam (via briefing)
INZETTEN OP VEILIGHEID	4	Aanhoudend gedrag: We blijven streven naar herstel in dit proces. Als het gedrag niet stopt, grijpt de directie in. Er kunnen sancties volgen of we schakelen externe hulp in, zoals het CLB of psychologische hulp. We gaan ook in gesprek met de ouders. Blijft het gedrag aanhouden, dan spreken we van ernstig en herhaald probleemgedrag. We gaan opnieuw in gesprek met alle betrokken partijen en schakelen, indien nodig, het CLB in. Daarnaast volgen sancties en nemen we maatregelen om een veilige werking op school te garanderen. Sancties zijn situatiegebonden.	Directie in overleg met leerkracht, zorgcoördinator, ev. CLB of andere externen De ouders worden geïnformeerd. Het leerkrachtenteam wordt op de hoogte gebracht van de maatregelen.
	5	Evaluatie: Is de glimlach terug? Voelt iedereen zich weer veilig? Pas als dat zo is, sluiten we het dossier.	

4. TIPS VOOR THUIS (AANVULLING)

- **Voor de leerling:** Ben je een omstander? Vertel dat het conflict / het pesten niet oké is of haal een juf of meester. Samen staan we sterk!
- **Voor de ouders:** Luister zonder oordeel naar je kind. Neem bij twijfel altijd contact op met de leerkracht, de zorgleerkracht of de directie. Samen vinden we een oplossing.

VISIE ANTIPESTBELEID

Samen tegen pesten!

Mater Dei is een 'School met een Glimlach'. Dit wil zeggen dat we ons elk moment bewust willen zijn van het 'zich goed voelen' op school. Om een 'School met een Glimlach' te zijn is het belangrijk dat iedereen zich veilig, blij, gewaardeerd, welkom, gehoord, ontspannen, ... voelt. Dit doel vormt immers de noodzakelijke basis om te kunnen leren en ontwikkelen. We hopen dat in een 'School met een Glimlach', waar alle kinderen zich goed voelen, minder gepest zal worden, pesten sneller opgemerkt zal worden en pesten gemakkelijker besproken zal worden.

1. INLEIDING

Pesten op school is een probleem dat bijna overal ter wereld voorkomt. Kinderen die gepest worden, ondervinden daar zowel op korte als op lange termijn de gevolgen van. Pesten vormt dan ook een ernstige bedreiging voor de gezonde ontwikkeling van kinderen. Door de jaren heen zijn er verschillende manieren ontwikkeld om pesten te voorkomen en te verminderen. Met onze gezamenlijke klas- en speelplaatsafspraken en door in te zetten op een verbindend schoolklimaat willen we pesten zoveel mogelijk voorkomen en terugdringen.

2. MAAR SOMS GEBEURT HET TOCH ....

2.1 Pesten versus plagen?

Niet elk conflict is pesten. **Ruzies, plagerijen of zelfs treiterijen zijn dat niet.** We spreken van **pesten** als er sprake is van de intentie om te kwetsen, steeds terugkerende handelingen en een structureel machtsonevenwicht (steeds dezelfde(n) zijn slachtoffer/dader). Je kan verschillende vormen van pesten onderscheiden:

Verbaal pesten

Verbaal pesten zoals iemand uitschelden, belachelijk maken of gemene dingen zeggen, is de meest voorkomende vorm van pesten. Hoewel verbaal pesten geen zichtbare lichamelijke sporen achterlaat, zijn de psychologische gevolgen voor het slachtoffer vaak ernstig. Hun eigenwaarde en hun zelfbeeld krijgen een deuk.

Fysiek pesten

Iemand slaan, schoppen, knijpen, ... is fysiek of lichamelijk pesten. In tegenstelling tot de andere vormen van pesten is lichamelijk pesten goed zichtbaar. Ook het afpakken of kapot maken van iemands spullen wordt fysiek pesten genoemd. Extreme gevallen van fysiek pesten, zoals grof geweld of mishandeling zijn gelukkig zeldzaam.

Sociaal of relationeel pesten

Roddelen of iemand buitensluiten zijn vormen van relationeel pesten. Bij deze vorm van pesten is er geen contact tussen de pester en diegene die gepest wordt. De pester probeert andere kinderen zo ver te krijgen dat ze de gepeste leerling gaan vermijden, bijvoorbeeld door onjuiste verhalen over het slachtoffer te verspreiden. Relationeel pesten is een vorm van sociale manipulatie. Slachtoffers van relationeel pesten hebben weinig vrienden in de groep. In het ergste geval is er niemand die met hen om wil gaan.

Cyberpesten

Onder cyberpesten verstaan we alle vormen van pesterijen die een beroep doen op ICT, zoals internet, smartphone of computer om slachtoffers lastig te vallen, te bedreigen, te beledigen... Cyberpesten kan, anders dan gewoon pesten, 24 op 24 en 7 op 7 doorgaan waardoor het slachtoffer ook thuis kwetsbaar is. Dat vergroot de impact en de kwetsuren. Het vergt ook minder lef van de pester om actie te ondernemen. Officieel kan cyberpesten anoniem, maar meestal is het zo dat het slachtoffer wel degelijk weet welke dader er achter de anonieme berichten zit. Bijna altijd kennen dader en slachtoffer elkaar ook in "real life".

Plagen is geen pesten want de intentie om te kwetsen ontbreekt en er is geen structureel machtsonevenwicht: de ene dag wordt deze wel eens geplaagd, de andere dag de andere. Plagen stopt wanneer de geplaagde duidelijk aangeeft dat het echt niet meer leuk is.

Een **ruzie** is een conflict tussen twee personen dat kwetsend kan zijn, maar niet verstoord wordt door een structureel machtsonevenwicht. De ruziemakers zijn eigenlijk evenwaardig.

Treiteren. In het continuüm tussen onschuldig plagen, ruzie en pesten, spreken we ook van treiteren. Soms kan een kind of jongere wel eens het centrum zijn van spot, meestal op basis van een aanleiding, gedurende bv. een speeltijd of een lesuur. Ook al stopt het treiteren niet als het kind aangeeft dat het genoeg is geweest, toch spreken we nog niet van echt pesten. Hoewel het slachtoffer treiteren zal aanvoelen als gepest worden en ook gekwetst is, ontbreekt voorlopig het structureel langdurig machtsonevenwicht. Hier ingrijpen is wel nodig om de stap naar echt pesten te vermijden! Ingrijpen bij treiteren doe je wel anders dan in een echte pestsituatie (die dus al langer aansleept).

Ruzie maken en plagerijen mogen we toelaten. Het helpt kinderen immers om hun sociale vaardigheden verder te ontwikkelen: Hoe kan ik mijn standpunt verdedigen? Hoe ga ik om met agressie? Hoe kan ik onderhandelen of bemiddelen tijdens een ruzie? Wanneer ga ik te ver? Terwijl kinderen ruzie maken, zoeken ze immers hun positie binnen de groep en in de samenleving. Ze leren zelf hun problemen aanpakken en komen er sterker uit. Er moet dus een zone zijn waarin ruimte is voor plagerijen en ruzies. Maar, systematisch en berekend eenzelfde kind viseren en bewust willen kwetsen, ... en dit in een ongelijke machtsstrijd, overstijgt deze ruimte en mondt uit in **pesten**.

2.2 Wat zijn de gevolgen van pesten voor kinderen?

Bij pesten zijn de gevolgen voor beide partijen – pesters en slachtoffers – niet te onderschatten. Uiteindelijk zal er ook een hele groep lijden onder de pesterijen aangezien het een negatief effect heeft op de groepsgeest.

2.2.1 Mogelijke gevolgen voor een slachtoffer van pestgedrag

- **Minderwaardigheidsgevoel:** een kind dat stelselmatig gepest is, gaat automatisch van zichzelf denken dat hij of zij minderwaardig is. Als iedereen maar vaak genoeg laat merken dat je anders bent, ga je dit vanzelf geloven. De invloed hiervan is enorm. Een kind kan ernstig belemmerd worden in allerlei toekomstplannen door een minderwaardigheidsgevoel
- **Eenzaamheid:** eenzaamheid is een van de grootste gevolgen van pesten. Als je het gevoel hebt dat niemand je begrijpt en niemand je helpt, kan eenzaamheid een zware last zijn. De eenzaamheid die ontstaat bij iemand die structureel gepest wordt, kan jaren en jaren duren, ook als ze daarna wel vrienden of kennissen hebben.
- **Schoolprestaties:** als je continu op je hoede bent, kun je niet presteren. Een veilige omgeving is één van de benodigdheden voor kinderen om succesvol te worden. Het gevolg van pesten kan zijn dat schoolprestaties zwaar lijden onder het pesten. .
- **Fysieke klachten:** hoofdpijn, migraine en andere fysieke klachten komen vaak voort uit ophopingen van stress en wanhoop.
- **Bang voor nieuwe contacten:** gepeste kinderen durven ook in een nieuwe omgeving vaak geen contacten meer te leggen. Zelfs als ze bijvoorbeeld van school of sportclub veranderen, kan de situatie al zo ernstig zijn, dat ook hier het patroon zich herhaalt.

- **Zelfmoord:** hoewel niemand het graag leest, kan ook zelfmoord een mogelijk gevolg zijn van pesten. Ook daarom is het van groot belang dat pesters tijdig gestopt worden en gepeste kinderen hulp krijgen die effectief is.

2.2.2 Mogelijke gevolgen voor de pesters

- **Sociale beperking:** een pestend kind leert dat het doelen kan bereiken zonder op een sociaal aangepaste manier met anderen te onderhandelen. Daardoor kan hij uiteindelijk onaangepaste gedragspatronen krijgen.
- **Uitsluiting:** pesters zullen op termijn geen echte vrienden meer overhouden waardoor er kans is dat ze afgewezen worden en in een situatie van eenzaamheid terecht komen.
- **Overschrijdend gedrag:** pesters durven later in botsing komen met de maatschappij en norm overschrijdend of delinquent gedrag vertonen.
- **Zelfmoord:** ook binnen de categorie van de pesters is er een verhoogde kans op zelfmoord.

2.3 Hoe kan je pestgedrag herkennen?

Een voorwaarde om pesten effectief te bestrijden, is het tijdig signaleren. Zowel leerkrachten als ouders kunnen deze signaalfunctie opnemen. Hoewel pesten zich vaak buiten het gezichtsveld van leerkrachten of ouders afspeelt, zijn er soms toch specifieke signalen die kunnen wijzen op een peestsituatie.

2.3.1 Signalen die erop kunnen wijzen dat jouw kind gepest wordt

- *Anders dan voorheen...*
- is jouw kind bang om naar school te gaan of wijkt het af van de normale (fiets)route
- vraagt jouw kind steeds vaker of het (met de auto) naar school gebracht kan worden
- wil jouw kind om onduidelijke redenen thuis blijven
- klaagt jouw kind 's ochtends als het naar school moet dat het ziek is
- raakt jouw kind steeds zijn spullen kwijt
- raakt jouw kind zakgeld kwijt, vraagt het vaak geld of steelt het geld (om aan de pester te geven)
- trekt jouw kind zich terug, is het stil en lijkt het zijn of haar zelfvertrouwen kwijt te zijn
- is jouw kind gespannen en angstig
- is jouw kind zijn of haar eetlust kwijt of zegt het dat het niet smaakt
- heeft jouw kind nachtmerries of huilt het zichzelf in slaap
- heeft jouw kind onverklaarbare blauwe plekken of verwondingen
- is jouw kind chagrijnig, snel boos of lastig
- is jouw kind vaak alleen, brengt het geen vriendjes mee naar huis
- weigert jouw kind te vertellen wat er aan de hand is of geeft het ongelooftwaardige verklaringen voor zijn of haar gedragsveranderingen.

2.3.2 Signalen die erop kunnen wijzen dat uw kind pest

Kinderen die pesten...

- doen vaak op een overdreven manier stoer
- kunnen tegendraads en opstandig zijn
- kunnen zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen
- roddelen en verspreiden vervelende geruchten
- kunnen agressief zijn
- hebben soms slechte schoolprestaties

De beschreven signalen betekenen niet altijd dat een kind pest of gepest wordt. Ouders kennen hun eigen kind het best en weten hoe hun kind aangeeft dat het niet goed gaat. Vaak is een verandering in het gedrag een aanwijzing. Als er geen duidelijke oorzaak voor de verandering te vinden is, is het noodzakelijk om met jouw kind (en de school) een gesprek aan te gaan over de mogelijkheid dat het gepest wordt.

2.4 Hoe kan pestgedrag gemeld worden?

Pesten dient eerst en vooral gemeld te worden. Omdat dit voor leerlingen al een grote stap is, willen we ervoor zorgen dat ze dit op een veilige, eventueel anonieme manier kunnen doen.

- Op onze school willen we dat kinderen en ouders zich veilig voelen om pesten te melden. Daarom hebben we op onze website een antipestknop.
  - o Wanneer je op deze knop klikt, kom je op een formulier terecht. Dit formulier kan ingevuld worden door ouders of door leerlingen. Je kan daarin kort beschrijven wat er gebeurd is.
  - o Je kan ook aangeven hoe en met wie je de melding wil delen. Onze contactpersonen rond pestmeldingen zijn juf Anja, meester Steven en juf Anne. Zij helpen om de situatie verder op te volgen.
  - o Wanneer de antipestknop gebruikt wordt, krijgt de school automatisch een melding. Zij zorgt ervoor dat de informatie bij de juiste collega's terecht komt, zodat we zo snel mogelijk met de situatie aan de slag kunnen gaan. Op die manier willen we ervoor zorgen dat signalen rond pesten snel gehoord en opgevolgd worden.
- We willen ouders die vermoedens hebben van pestgedrag verzoeken om contact op te nemen met de school (mondeling, via mail of telefonisch) of het CLB. We willen niet dat ouders zelf onderling de problemen trachten op te lossen en de pesters gaan benaderen. Wanneer het pesten op school gebeurt, willen wij als school hiervan zo snel mogelijk op de hoogte worden gebracht zodat we het probleem adequaat kunnen aanpakken. Wij kennen alle betrokken kinderen en kunnen op een onpartijdige manier naar ieders verhaal luisteren.

2.5 Wat kan je doen als ouder?

2.5.1 ... als jouw kind gepest wordt?

- Let op signalen (zie 2.3): niet graag naar school gaan, onrustig slapen, geen of weinig contact met klasgenoten, plotse huilbuien ...
- Praat erover met je kind. Maak duidelijk dat je het wil helpen, dat je zijn verhaal serieus neemt.
- Blijf kalm, laat je niet leiden door je emoties.
- Geef aan dat het pesten niet de schuld van je kind is. Wijs op de mooie en sterke kanten van je kind.
- Zoek samen met je kind naar mogelijkheden om het probleem op school bespreekbaar te stellen:
- Bekijk bij wie je kind op school terecht kan voor hulp en steun (klasgenoten, iemand van het schoolteam).
- Bespreek hoe je het probleem op school het best aankaart.

2.5.2 ... als jouw kind tot een groep behoort waarin gepest wordt?

- Zoek uit wat precies is gebeurd en hoe je kind met de pestsituatie omgaat.
- Wijs je kind op de gevolgen voor het slachtoffer.
- Zoek samen met je kind naar een oplossing.
- Bekijk op welke manier je kind zijn verantwoordelijkheid zou kunnen opnemen.
- Overleg samen hoe je de school op de hoogte kan brengen.
- Omstanders kunnen een belangrijke inbreng hebben bij het oplossen van pesten. Pesten kan stoppen of afzwakken als andere kinderen het pestgedrag afkeuren of het aan iemand van het schoolteam melden. Dat is niet klikken of snitchen. Toekijken of meelopen heeft net het omgekeerde effect: de pester voelt zich gesterkt.
  - o Soms voelt het voor kinderen toch alsof ze klikken of een "snitch" zijn. Het verschil is nochtans belangrijk: bij klikken of snitchen wil je iemand in de problemen brengen, bij melden wil je net iemand uit de problemen helpen. Toch kan het moeilijk aanvoelen. Misschien is je kind bang dat het iemands vertrouwen breekt, een slechte reputatie krijgt of zelf in de problemen komt. Tegen de groep ingaan is niet altijd makkelijk, maar soms wel belangrijk – voor de eigen veiligheid of die van iemand anders.

2.5.3 ... als jouw kind pest?

- Zoek uit wat er precies is gebeurd. Laat je kind zijn verhaal doen. Beschuldig niet. Straffen of dreigen helpt niet.
- Keur het pesten duidelijk af. Het gedrag, niet je kind zelf.
- Overloop met je kind het verschil tussen pesten, plagen en ruzie maken.
- Probeer je kind in de plaats van het slachtoffer te stellen: sta stil bij het verdriet en mogelijke andere emoties.
- Maak duidelijk dat het zo snel mogelijk moet ophouden.

- Zoek samen naar een oplossing, in de eerste plaats om de schade te herstellen en het terug goed te maken.
- Blijf opvolgen. Beloon verandering met positieve feedback.
- Werk samen met de school/het CLB om een einde aan het pesten te maken.

3. AANPAK OP SCHOOL

Niet alleen de pester en het slachtoffer, maar ook de omstanders spelen een belangrijke rol bij het pesten. Het beïnvloeden van de groep als geheel is dus essentieel voor het effectief tegengaan van pesten.

Als algemeen kader voor de aanpak van welbevinden en betrokkenheid op school, nemen Leefsleutels de preventiepiramide van Prof. Johan Deklerck als basis. Het model biedt een integrale aanpak van onveiligheid. Het concept bevat zowel preventie als aanpak van problemen.

De preventiepiramide bestaat uit hiërarchische niveaus. Hoe hoger in de piramide, hoe groter de probleemgerichtheid en hoe specifieker je werkt. De onderste preventieve lagen zijn breed. Er passen veel maatregelen in. Hoe hoger je stijgt in de piramide, hoe kleiner en beperkter de niveaus worden. De maatregelen worden dan meer en meer gespecialiseerd.

De piramide is opgebouwd uit 5 niveaus:

In de onderste laag (brede, maatschappelijke context) kan er proactief gewerkt worden aan het welbevinden en de betrokkenheid van het kind. Dit niveau bevat onder andere de thuissituatie, maar ook het algemene sociale, politieke, culturele en ecologische klimaat waarin we leven en waarop we dus minder vat hebben.

De drie volgende niveaus (bevordering van het leefklimaat, algemene preventie en specifieke preventie) vatten we samen onder 'preventie'. Binnen deze niveaus is het de bedoeling dat de **veiligheid** van de kinderen gegarandeerd worden, hun **vertrouwen** gerespecteerd wordt en dat de **verbondenheid** met zichzelf, de anderen en de groep of de omgeving versterkt wordt. Anders gezegd, wordt er gewerkt aan **de drie V's** (veiligheid, vertrouwen, verbondenheid) op schoolniveau, klasniveau en individueel niveau.

Wanneer er door de school goed ingezet wordt op deze niveaus blijft het topje (probleemaanpak) van de piramide klein. De preventiepiramide maakt duidelijk dat een school die in de eerste plaats investeert in een aangenaam en sterk leefklimaat minder moet focussen op het oplossen van problemen.

3.1 Bevordering van het leefklimaat

Uit de preventiepiramide van weten we dat het niveau 'Bevordering van het leefklimaat' aan de basis van preventie van pesten ligt. Het is belangrijk dat we hier als school maximum op inzetten. Dit doen we op verschillende manieren:

3.1.1 Goeie-morgen? Een school met een glimlach.

Elke morgen is een nieuw begin. Onze leerkrachten begroeten daarom alle kinderen aan de poort met een vriendelijke "goeiemorgen". Zo krijgt ieder kind meteen een glimlach en een moment van persoonlijke aandacht. Voor kinderen die zich niet goed voelen of gepest worden, verlaagt dit ook de drempel om iets te vertellen.

Bij het in de rij staan en het binnengaan van de klas doen leerkrachten een korte 'quick scan' om te zien hoe elke leerling zich voelt. Elke klas start daarna met een eigen ochtendritueel – zoals een liedje, een kringmoment of even tijd om iets te vertellen – wat bijdraagt aan een warme en aandachtige start van de dag.

3.1.2 Gezelligheid

Net zoals thuis is gezelligheid op school belangrijk om de glimlach te behouden. Gezelligheid zorgt voor een ontspannen sfeer waarin veiligheid, vertrouwen en verbondenheid gemakkelijker tot stand komen. En kan op die manier pesten voorkomen of bespreekbaarder maken. Onze 'School met een Glimlach' zet in op deze gezelligheid. Het team bekijkt elk jaar hoe de speelplaats nog aangenamer kan worden en elke leerkracht zorgt voor een eigen gezellige klasomgeving.

3.1.3 Speelplaats

Spelen is belangrijk voor de sociale, emotionele en fysieke ontwikkeling van de kinderen. Al spelend worden de kinderen handiger, leren ze meer over zichzelf, de anderen en de wereld rondom zich. Ook conflicten moeten binnen dat spelen hun plaats kunnen vinden. Botsende meningen en belangen dragen de mogelijkheid in zich tot empathie, ontdekken van de ander, bijleren.

Om dit voor elk kind te kunnen verwezenlijken gelden er duidelijke regels over waar en hoe er kan gespeeld worden. Op onze school maken we duidelijke afspraken over hoe we met elkaar omgaan op de speelplaats. Deze afspraken helpen ons om een veilige en fijne omgeving te creëren voor iedereen.

Deze afspraken worden regelmatig met de leerlingen besproken en vormen de basis voor respectvol samen spelen. Tijdens elke speeltijd is er ruim toezicht: in de lagere school door vier leerkrachten (twee op de speelplaats en twee bij de toiletten) en in de kleuterschool door drie leerkrachten. Ze dragen een fluoehesje zodat ze extra zichtbaar zijn en snel kunnen ingrijpen bij ongewenst gedrag of wanneer kinderen iets willen vertellen. Bij vermoedens van pesten wordt er afgesproken extra waakzaam te zijn.

De speeltijden van kleuters en lagere school lopen niet samen. Daarnaast zijn er gescheiden speelplaatsen voor L1–L3 en L4–L6, met voor elke leeftijd geschikte speeltuigen zoals een kleuterspeeltoestel, een pingpongtafel en een sportveld met vaste speelmomenten per leerjaar.

3.1.4 Focus op het positieve

Voor onze 'School met een Glimlach' is iedereen gelijk maar tegelijkertijd is iedereen anders. We trachten elk kind te benaderen volgens zijn specifieke noden. Negatief taalgebruik wordt dan ook niet goedgekeurd. Daartegenover wordt elk kind beloond met positieve opmerkingen, complimentjes en aanmoedigingen.

Omgaan met verschillen is niet altijd gemakkelijk, maar zeker verrijkend. Ook in onze maatschappij heerst heel wat diversiteit. Daarom vindt onze 'School met een Glimlach' dat respect en verdraagzaamheid sleutels zijn om op een positieve manier met elkaar om te gaan. Positief met elkaar omgaan wil onder andere zeggen positief woordgebruik hanteren. Bij pesten wordt er steeds op een negatieve manier over de ander gesproken: jij hoort hier niet, jij bent niet oké, jij bent niets waard, ik doe je pijn, ... Om dit zoveel mogelijk te voorkomen, is het zinvol om in elke leeftijdsgroep aandacht te besteden aan de positieve kanten van elk kind en aan positief taalgebruik. Bij ruzies of pesterijen wordt er samen met de kinderen gezocht naar positieve of constructieve oplossingen. Door de lagere school heen worden de kinderen meer gemotiveerd om die positieve of constructieve oplossingen zelf te vinden. Na verloop van tijd zal dit een automatisme of een gewoonte worden en zal het een preventief effect hebben.

3.1.5 Welbevinden van onze leerlingen

Regelmatig peilen onze leerkrachten naar het welbevinden van onze leerlingen. Om de drie jaar peilen we in alle klassen van de lagere school via een vragenlijst naar het welbevinden van onze leerlingen. Deze resultaten worden anoniem verwerkt door het beleidsteam of zorgteam en teruggekoppeld naar de leerkrachten tijdens een personeelsvergadering. Het team buigt zich dan samen over mogelijke actiepunten die opgenomen kunnen worden in het beleidsplan zodat het welbevinden van onze leerlingen nog kan toenemen. Mogelijke actiepunten kunnen ook gekozen of uitgevoerd worden door de leerlingenraad waarbij we de betrokkenheid van de leerlingen stimuleren.

3.2 Algemene preventie en specifieke preventie: sociale vaardigheden ontwikkelen

Voor de niveaus 'algemene preventie' en 'specifieke preventie' uit de preventiepiramide stelde Leefsleutels een lessenpakket 'Onze klas, ons team' samen. Dit lessenpakket waarin een leerlijn Sociale Vaardigheden en pestpreventie is verwerkt, heeft twee hoofddoelen: enerzijds het aanmoedigen van de positieve omgang tussen leerlingen en met de leerkracht, anderzijds het pesten voorkomen.

3.2.1 Lessenpakket 'Onze klas, ons team'

Dit lessenpakket biedt onze leerkrachten concrete activiteiten aan om een positieve groepsvorming te stimuleren en zo van de klas een fijne, hechte groep te maken. Een team van leerlingen die elkaar waarderen en respecteren en zo een open en niet-bedreigende omgeving creëren waarin ieders zelfvertrouwen kan groeien. Via deze aanpak kan elk kind gaandeweg sociale vaardigheden ontwikkelen om op een effectieve manier te reageren op conflicten en/of pesten. Kinderen die op

deze manier opgroeien, staan sterker en kunnen niet enkel hun eigen toekomst maar ook die van anderen mee in handen nemen.

Samen werken we jaarlijks aan de volgende thema's:

Samenwerken

Groepsdynamiek

Herkennen en signaleren van pesten

Respect voor elkaar

Leren omgaan met verschillen

Groepsrollen

Afspraken maken

Effectief communiceren

Oplossen van conflicten en pestsituaties
(als groep en individueel)

Gevoelens herkennen en hiermee omgaan

Bespreekbaar maken van pesten

Tijdens deze activiteiten uit de handleiding is er aandacht voor een geleidelijke opbouw van weten naar doen. De leerlingen starten in groepsverband met kennis verwerven en versterken (ik weet, bv. Wat is een fijne groep?). Deze kennis wordt omgezet in competenties (ik kan, complimenten leren geven aan anderen) waarna de leerling op individueel niveau zijn attitudes kan ontwikkelen (ik doe, ook op de speelplaats op eigen houtje complimentjes uitdelen).

In onze school hebben we ook duidelijke **klasafspraken** die in elke klas gebruikt worden. Deze afspraken helpen leerlingen om respectvol samen te werken, naar elkaar te luisteren en conflicten op een rustige manier op te lossen. De klasafspraken worden samen met de leerlingen besproken en regelmatig herhaald. Zo blijven ze een belangrijk hulpmiddel om van elke klas een veilige en aangename leeromgeving te maken.

3.2.2 Uitpraatstraat

Op onze school werken we met een uitpraatstraat. Hiermee willen we leerlingen leren om kleine conflicten of misverstanden op een respectvolle manier zelf op te lossen. Door deze stappen te volgen leren kinderen stilstaan bij hun gevoelens, naar elkaar luisteren en samen zoeken naar een oplossing.

De kinderen doorlopen volgende 5 stappen: eerst nemen ze rust, daarna denken ze na over wat er gebeurde en praten ze eerlijk met elkaar. Vervolgens kiezen ze hoe ze het goedmaken en ronden ze het gesprek positief af zodat beide leerlingen opnieuw vooruit kunnen.

3.2.3 Overleg is belangrijk

Onze 'School met een Glimlach' hecht veel belang aan overlegmomenten tussen leerkrachten, zorgteam, CLB, directie of ouders omtrent het welbevinden van onze kinderen. We vinden het hierbij ook belangrijk om aandacht te schenken aan de sociale verhoudingen binnen de klasgroepen. Indien nodig worden bepaalde klasgroepen geobserveerd. Met deze resultaten onderneemt het team verdere acties. Alle overlegmomenten worden telkens door de betrokken leerkrachten geregistreerd in de online leerlingendossiers op Smartschool.

3.2.4 Beroep op externen

Als school willen we ook graag ingaan op het eventuele aanbod van externen.

- Bv. Een sessie rond het veilig gebruik van sociale media/cyberpesten voor de leerlingen van L4- L6

4. GERICHTE AANPAK VOOR PESTINCIDENTEN

Voor de gerichte aanpak op onze school verwijzen we graag naar het stappenplan van ons antipestbeleid. Zie verder.

Keuze van aanpak bij pestsituaties

Wanneer er sprake is van pesten, bekijken we als school steeds welke aanpak het meest efficiënt en passend is voor de situatie. We kiezen daarbij tussen een **confronterende** of een **niet-confronterende aanpak**.

Bij een **confronterende aanpak** wordt het pestgedrag rechtstreeks besproken met de betrokken leerlingen. De pester wordt aangesproken op zijn gedrag en er worden duidelijke afspraken gemaakt om het pesten te stoppen en de schade te herstellen.

Bij een **niet-confronterende aanpak** ligt de focus meer op het herstellen van de groepsdynamiek en het ondersteunen van het slachtoffer, zonder de pester onmiddellijk rechtstreeks te beschuldigen. De groep wordt aangesproken op haar verantwoordelijkheid om samen te zorgen voor een veilige klas- en speelomgeving.

Welke aanpak gekozen wordt, hangt af van de aard van de situatie, de betrokken leerlingen en wat op dat moment het meeste kans biedt om het pesten effectief te stoppen.

Soms wordt iedereen die aan het pesten heeft meegedaan ook als groep benaderd. Bij deze groep worden ook kinderen betrokken die niet aan het pesten mee hebben gedaan, maar die wel een belangrijke rol kunnen spelen om het te stoppen. In de groep worden afspraken gemaakt over hoe iedereen zijn gedrag gaat veranderen, zodat de situatie voor het slachtoffer verbetert. In eerst instantie zullen de gesprekken worden gevoerd met de kinderen. Ouders van gepeste kinderen zullen door de school geïnformeerd worden. Ouders van pesters zullen op de hoogte gesteld worden als dit nodig is. In sommige gevallen kan jij uitgenodigd worden voor een gesprek op school.

5. TOT SLOT

Samenwerking tussen school en thuis is essentieel voor het succes van ons beleid rond pesten. Het is belangrijk dat zowel op school als thuis de boodschap wordt gegeven dat pesten niet is toegestaan en dat kinderen die gepest worden op steun kunnen rekenen. Alleen dan kunnen we ervoor zorgen dat het pesten goed wordt aangepakt.

6. MEER LEZEN?

- www.kieskleurtegenpesten.be
- www.pesten.be
- www.pestweb.nl (info op kindermaat)
- www.klasse.be/ouders (kijk onder HELP)
- www.slatoe.be
- www.pestenengeweldopschool.be